beroepsonderwijs bedrijfsleven

Verantwoordingsinformatie, behorend bij het kwalificatiedossier mbo:

Artiesten

Kwalificaties

- Acteur
- Musicalacteur
- Muzikant
- Danser

Versie

Gewijzigd 2026

Geldig vanaf

01-08-2026

Penvoerder: Sectorkamer ICT en creatieve industrie
Gevalideerd door: Sectorkamer ICT en creatieve industrie
Op: 15-09-2025

Inhoudsopgave

Het kwalificatiedossier kan een verwijzing bevatten naar de volgende (verantwoordings-)informatie. Dit is geen onderdeel van de kwalificatie-eisen.

Verantwoordingsinformatie 4

1. Beroepscompetentieprofielen (bcp) 4
2. Examenprofielen 4
3. Arbeidsmarktinformatie 4
4. Trends en ontwikkelingen 4
5. Beroepsvereisten 5
6. Bijzondere vereisten 5
7. Beroepsspecifieke moderne vreemde talen 6
8. Ontwikkelmogelijkheden van de beroepsbeoefenaar in het onderwijs 6
9. Onderhoudsagenda 6
10. Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande versie 6
11. Betrokkenen 7
12. Verblijfsduur 4 jarig 7
13. Aanvullende informatie 7
14. Certificaten 7

Verantwoordingsinformatie

1. Beroepscompetentieprofielen (bcp)

Het kwalificatiedossier Artiesten is gebaseerd op de volgende beroepscompetentieprofielen:

- Beroepscompetentieprofiel Acteur
- Beroepscompetentieprofiel Danser
- Beroepscompetentieprofiel Musicalperformer ten behoeve van profiel Musicalacteur
- Beroepscompetentieprofiel Muzikant
- Werkveldsessie ter aanvulling op de beroepeninformatie
- Arbeidsmarktverkenning Artiesten

2. Examenprofielen

N.v.t.

3. Arbeidsmarktinformatie

Voor actuele informatie over Kans op werk, stages en leerbanen, zie https://www.s-bb.nl/activiteiten/onderzoek-en-informatie/ en https://www.s-bb.nl/activiteiten/onderzoek-en-informatie/arbeidsmarkt/baankans/. SBB actualiseert deze informatie voortdurend.

N.B.: De stagekansen gaan in de data van SBB nog uit van traditionele metingen. De opleidingen werken steeds meer met impressariaten om stages te kunnen begeleiden, waardoor toch stages kunnen worden gelopen. Deze impressariaten dienen als stagebegeleiding en toezicht bij opdrachten bij verschillende organisaties en evenementen. Hierdoor zijn de stagekansen aanzienlijk toegenomen.

In een onderzoeksrapport van zzp-ers in de culturele en creatieve sector uit 2023 zijn de bestaande cijfers gepubliceerd, al is er nog geen totaalbeeld. Een deel van de artiesten is zzp. Vast werk zit meestal in de onderwijshoek.
De-arbeidsmarktpositie-van-zzpers-in-de-culturele-en-creatieve-sector.-Een-verkenning-van-bestaande-cijfers-en-overzicht-van-witte-vlekken.-Eindrapport-dec2023.pdf (boekman.nl)

Als het op cultureel werk op mbo-niveau neerkomt, blijkt zo'n 30% van de culturele beroepen uitgevoerd te worden door mensen met een mbo 3 of 4 en 8% met een mbo 2 of zelfs geen startkwalificatie. Culture_statistics_-_cultural_employment_2023.xlsx (live.com)

Beroepspraktijk - Cultuurmonitor (vnl hbo-cijfers)
Platform voor talent & innovatie - Media Perspectives

Er is nog steeds sprake van groei in de culturele sector, zelfs met de corona-tijd ertussen. "De Nederlandse creatieve industrie telt in 2022 390 duizend banen, 93 duizend meer dan tien jaar geleden. Dit aantal is sinds 2012 met gemiddeld 2,7 procent per jaar gegroeid, ruim boven het groeitempo van de Nederlandse economie van 1,2 procent. In 2019-2022 groeide de sector harder: 2,9 procent gemiddeld per jaar. De deelsectoren kunst en cultureel erfgoed en creatieve zakelijke dienstverlening houden elkaar in 2022 qua omvang in evenwicht met respectievelijk bijna 144 en ruim 142 duizend banen."
P24-0060.pdf (boekman.nl)

In 2023 is de totale omzet van muziekactiviteiten via poppodia, clubs en festivals hoger dan voor de corona-crisis: met een totaal aantal bezoekers van 5,77 miljoen. Dat is ruim een half miljoen bezoekers hoger dan in 2019 (5,20 miljoen bezoekers).

Binnen het werkveld is sinds 2023 een nieuw CAO en een nieuwe beroepscode actueel. Deze bevat thema's die in het kwalificatiedossier of de verantwoordingsinformatie moeten worden opgenomen. Er komen steeds meer tools voor artiesten om fair pay op te eisen dankzij de inspanningen van de verschillende belangenclubs.

Bronnen:
platform-acct-white-paper-acm.pdf (platformacct.nl)

Binnen het werkveld is sinds 2023 een nieuw CAO en een nieuwe beroepscode actueel. Deze bevat thema's die in het kwalificatiedossier of de verantwoordingsinformatie moeten worden opgenomen. Er komen steeds meer tools voor artiesten om fair pay op te eisen dankzij de inspanningen van de verschillende belangenclubs.

4. Trends en ontwikkelingen

Wetgeving en regelgeving

Binnen de cultuursector is veel aandacht voor eerlijke behandeling en betaling van culturele professionals. Er wordt geïnvesteerd om de stap naar 'fair pay' mogelijk te maken. Instellingen die extra middelen ontvangen voor fair pay, hebben daarmee ook de plicht tot eerlijke betaling.

De kwaliteit van de governance in de sector, in het bijzonder het interne toezicht, krijgt de komende periode extra aandacht. Het versterken van toezicht is onder meer belangrijk voor het vergroten van de sociale veiligheid in de culturele sector. In 2025 wordt

ook de Governance Code Cultuur (GCC) geactualiseerd om bestuur en toezicht in de cultuursector beter aan te sluiten op de praktijk van culturele organisaties. Een onafhankelijke begeleidingscommissie begeleidt het traject, bestaande uit bestuurders, toezichthouders en experts uit de sector. De commissie adviseert over mogelijke aanpassingen aan de code en over mogelijkheden om het draagvlak voor de code te versterken. Zie: https://www.cultuur-ondernemen.nl/governance-code-cultuur/artikel/update-governance-code-cultuur-in-2025.

De handhaving van de Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (Wet DBA) en de overgang naar de Wet Verduidelijking Beoordeling Arbeidsrelaties en Rechtsvermoeden (VBAR) zorgt voor juridische onzekerheid bij artiesten en opdrachtgevers. De grens tussen zzp en dienstverband is onduidelijk, met risico op naheffingen en discussies over schijnzelfstandigheid. Dit vraagt om heldere afspraken en zorgvuldige contractvorming binnen de sector.

Ontwikkelingen in de beroepsuitoefening

Digitalisering en hybride ondernemen
Verdergaande digitalisering biedt de culturele sector kansen, zoals online tentoonstellingen en digitale kunst, zoals augmented reality en digitale animaties. Digitalisering biedt ook kansen voor hoe publiek bereikt wordt, bijvoorbeeld via sociale media. Er komen steeds meer tools en opleidingen voor organisaties en artiesten om digitale strategieën te ontwikkelingen. Ook hybride ondernemen wordt steeds meer toegepast, waarbij online en offline activiteiten, aanbod en verdienmodellen worden gecombineerd. Dit gebeurt niet alleen op artistiek en creatief vlak, maar ook op het gebied van organisatie, marketing en financiën. Zie: https://www.cultuur-ondernemen.nl/artikel/trends-ontwikkelingen-en-toekomstscenarios-in-de-culturele-sector

Diversiteit en inclusie
Er is steeds meer aandacht voor diversiteit en inclusie in de culturele sector. Dit uit zich in culturele en kunstprogramma's, en ook bij de werving van personeel. Er wordt meer aandacht besteed aan de representatie en inclusie van verschillende culturele achtergronden, genderidentiteiten, seksualiteit, leeftijden en meer. Zie: https://www.cultuur-ondernemen.nl/artikel/trends-ontwikkelingen-en-toekomstscenarios-in-de-culturele-sector

Toegankelijkheid
Artiesten en podia zetten steeds meer in op (fysieke) toegankelijkheid. Niet alleen een aparte ingang voor rolstoelen, maar voorstellingen en locaties en voorzieningen die zorgen dat artistieke uitingen vanzelfsprekend voor iedereen toegankelijk worden, bijvoorbeeld door het inschakelen van een gebarentolk. De focus ligt op vijf punten: bewustwording (wie sluit je nu nog uit?), bereikbaarheid, betreedbaarheid, bruikbaarheid en bejegening – iedereen telt mee als volwaardige bezoeker of deelnemer.

Duurzaamheid
Verduurzaming staat hoog op de agenda van de culturele sector en het cultuurbeleid. Duurzaamheid zal de komende jaren dan ook een steeds belangrijker thema worden. De cultuurmonitor verkent dit thema en gaat in op vragen als: hoe werkt de sector aan verduurzaming? Welke rol speelt de klimaatcrisis in het werk van makers? En wat kunnen de gevolgen zijn van klimaatverandering voor de sector? Zie: https://www.cultuur-ondernemen.nl/artikel/trends-ontwikkelingen-en-toekomstscenarios-in-de-culturele-sector

Financierings- en verdienmodellen
De financiering van artiesten ontwikkelt zich in de richting van een meer hybride model. Naast traditionele inkomstenbronnen zoals subsidies en kaartverkoop is er crowdfunding als derde geldstroom. Hierbij investeren fans direct in producties of projecten, wat de betrokkenheid vergroot en financiële ruimte creëert. Tegelijkertijd ontstaan er nieuwe betaalmogelijkheden voor het publiek. Flexibele prijsmodellen – zoals "pay what you can", abonnementen of gespreide betaling – verlagen de drempel tot deelname en vergroten het bereik. En grote kaartverkoopplatforms passen hun systemen aan in de vorm van dynamische prijsstelling, persoonlijke aanbiedingen en een transparantere verdeling van opbrengsten, waardoor artiesten een eerlijker aandeel ontvangen. Deze ontwikkelingen zorgen voor meer financiële zelfstandigheid voor artiesten en meer toegankelijkheid voor het publiek.

Permanente professionele ontwikkeling met Werktuig PPO
Voor permanente professionele ontwikkeling is er recentelijk het Werktuig PPO opgericht: https://werktuigppo.nl/. Deze organisatie kan artiesten in hun verdere ontwikkeling in het werkveld ondersteunen met een financiële bijdrage.

5. Beroepsvereisten

N.v.t.

6. Bijzondere vereisten

Acteur
Nee

Musicalacteur
Nee

Muzikant
Nee

Danser
Nee

7. Beroepsspecifieke moderne vreemde talen

Niet van toepassing

8. Ontwikkelmogelijkheden van de beroepsbeoefenaar in het onderwijs

Doorstroom naar het hbo varieert van 24% voor dansers en musicalacteurs tot 29% voor acteurs. Dit geldt voor binnen en buiten de sector.
Bron:
https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiNTkyNjE4NDItMTRjYS00MDFmLWFiMTktZmJiYzBmZDBmOWFiIiwidCI6Ijk0Yjk3YzRmLTU3YmUtNGQ3OC1iNzk4LWQ3NjUwN2I2NTBlNSIsImMiOjh9

De Acteur, Musicalacteur, Muzikant en Danser kunnen na het afronden van diens kwalificatie doorstromen naar verwante hbo-opleidingen, zoals de Kleinkunst Academie, Dansopleiding op hbo-niveau, Muziekopleiding op hbo-niveau (conservatorium, pop-academie), Docentenopleiding in Dans, Muziek of Theater. Er is geen automatisch doorstroomrecht, de hbo-kunstvakinstellingen hebben een beperkte capaciteit en selecteren studenten op basis van een intake en audities.
Er is behoefte aan een aansluitende niveau 5 opleiding, voor de kwalificaties van dit dossier zijn deze beperkt of niet beschikbaar.

9. Onderhoudsagenda

Onderwerp	Actie	Wie	Wanneer
Onderhoud en beheer dossier	Monitoren en onderhouden kwalificatiedossier	SBB, in samenwerking met de sectorkamer ICT en creatieve industrie, het marktsegment Kunsten en entertainment, de branche en het onderwijs	Vanaf het moment van vaststelling door het ministerie van OCW, ongeveer eens in de vijf jaar
Keuzedelen en certificaten	Ontwikkeling en onderhoud aan keuzedelen en certificaten op basis van beroepsgerichte onderdelen	SBB, in samenwerking met de sectorkamer ICT en creatieve industrie, het marktsegment Kunsten en entertainment, de branche en het onderwijs	Doorlopend
BCP's/beroepeninformatie	Nieuwe en geactualiseerde BCP's/beroepeninformatie wordt aangeleverd door de branche	De branche	Doorlopend

10. Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande versie

Categorie	Kruis aan welke categorie van toepassing is :	Omschrijving
Categorie 1: Nieuw dossier		Dit dossier zat voorheen niet in de kwalificatiestructuur. Nadere toelichting is niet nodig.
Categorie 2: Nieuwe elementen		Dit betreft sterk gewijzigde dossiers waarop de Toetsingskamer een ingangstoets heeft uitgevoerd. Er is sprake van nieuwe of samengevoegde kwalificaties, certificeerbare eenheden, bcp's, etc. Bij de toelichting hieronder bevindt zich een samenvatting van de wijzigingen in dit dossier.
Categorie 3: Wijzigingen	x	Er zijn zaken gewijzigd in een bestaand dossier. Bijvoorbeeld inhoudelijke wijzigingen in de kerntaakbeschrijving of de werkprocessen. Ook kleinere wijzigingen, zoals het toevoegen van matrices voor rekenen/wiskunde, het herstellen van spelfouten, herformuleringen die geen betekenisverschillen inhouden en beperkte tekstuele wijzigingen vallen hieronder. Bij de toelichting hieronder bevindt zich een samenvatting van de wijzigingen in dit dossier.
Categorie 4: Ongewijzigd		Dossier is volledig ongewijzigd. Nadere toelichting is niet nodig.

Het basisdeel blijft gericht op ondernemerschap als creative. Hier is niet alleen de positionering en profilering als professional meer centraal gesteld, de samenwerking met andere artiesten is hier meer benadrukt. Kennis van verschillende verdienmodellen is toegevoegd. Educatie is onderdeel gebleven van de kwalificaties Muzikant en Danser, toegevoegd aan Acteur en verwijderd uit Musicalacteur.

In brede zin geldt:

Sociale veiligheid - het bewustzijn rondom sociaal veilig werken is impliciet opgenomen in de profielen, op plekken waar de beginnend beroepsbeoefenaar/artiest een gezagsrol heeft of een gezamenlijke verantwoordelijkheid draagt onder gelijken (samenwerking met mede-artiesten of andere creatieve doelgroepen zoals technici, make-up artists, decorbouwers etc.).

Er is meer samenwerking in de profielen en de basis opgenomen.
De basis is ook meer gericht op diverse verdienmodellen en samenwerking.
De naam Musicalperformer wordt Musicalacteur.

Een overzicht per profiel van de wijzigingen in de indeling is via de link hierna te vinden:
https://digik.s-bb.nl/UserControls/DossierResource.ashx?Df0c02cf2-01d6-4d5d-93d2-0cb7eb5a923c

11. Betrokkenen

Het kwalificatiedossier Artiesten (gewijzigd 2025) is ontwikkeld in opdracht van de sectorkamer ICT en creatieve industrie van SBB. Tijdens het ontwikkelproces is dit dossier afgestemd met de branche en het onderwijsveld. Het kwalificatiedossier Artiesten (gewijzigd 2025) is gevalideerd door de sectorkamer ICT en creatieve industrie van SBB op advies van het marktsegment Kunsten en entertainment.

De betrokkenen waren:
Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals (VNPF), Cultuur+Ondernemen, de brancheorganisatie voor de film- en muziekindustrie (NVPI), Nederlandse Vereniging van Trainingsacteurs (NVvT), Nederlandse Associatie van Podiumkunsten (NAPK), Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD), Mensja, Jori Hermsen Producties, Aniba entertainment, Linea-Rekta, De Nederlandse Musicalschool, het Noordpool Orkest, Bransz, Studio26, ROC van Amsterdam, ROC van Tilburg, Rijn IJssel, Deltion, ROC Mondriaan, Noorderpoort, ROC Midden Nederland en Nova College.

12. Verblijfsduur 4 jarig

N.v.t.

13. Aanvullende informatie

N.v.t.

14. Certificaten

N.v.t.